

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“УКРАЇНА ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА”
(для магістрів)

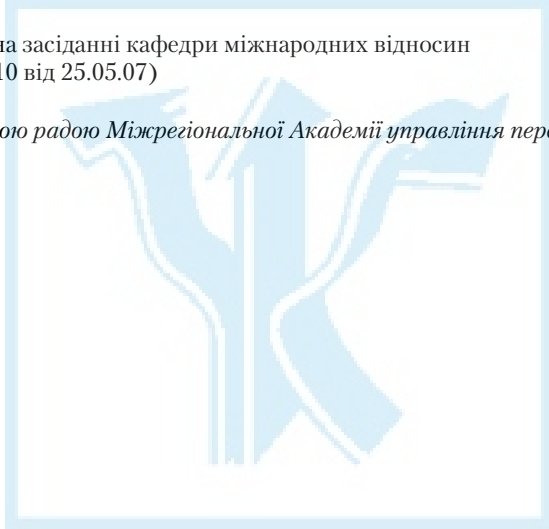
МАУП

Київ 2008

Підготовлено професором кафедри міжнародних відносин
О. М. Гончаренком

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин
(протокол № 10 від 25.05.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Гончаренко О. М. Навчальна програма дисципліни “Україна та європейська політика” (для магістрів). — К.: МАУП, 2008. — 22 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Україна та європейська політика”, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна “Україна та європейська політика” є складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем “спеціаліст” (7.030401) та “магістр” (8.030401) зі спеціальності “міжнародні відносини”.

Мета і завдання дисципліни — розкриття процесів набуття Україною європейської ідентичності, місця і ролі в сучасній європейській політиці, інтеграційних процесів в ЄС і НАТО. В межах курсу висвітлюються основні інтеграційні концепції та трансформаційні процеси в Європі, роль і місце України в них.

Навчальна дисципліна будується на дисциплінах “Теорія міжнародних відносин”, “Міжнародні відносини та світова політика”.

Інформаційними джерелами є базові підручники, навчальні посібники, підручники, монографії, словники, енциклопедії, наукові статті.

Контроль знань здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН дисципліни “УКРАЇНА ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
1	Змістовий модуль I. Україна в розширеній Європі. Інтеграційні процеси та геополітичні пріоритети основних гравців на європейській арені Основні гравці “розширеної Європи”, їхні національні інтереси та геополітичні пріоритети у процесах європейської інтеграції
2	Змістовий модуль II. Основні геополітичні контури взаємодії України та європейської спільноти Геополітичні пріоритети України. Контури “Європейська спільнота – США – РФ – Україна”, “Європейська спільнота – США – Ісламський світ – Україна”, “Європейська спільнота – США – АТР – Україна”

1	2
3	<p>Змістовий модуль III. Регіональні напрями та особливості європейської зовнішньополітичної стратегії та політики України: Євроатлантичний вектор</p> <p>Особливості та пріоритети зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами Західної та Центральної Європи. Пріоритети євроатлантичної інтеграції</p>
4	<p>Змістовий модуль IV. Регіональні напрями та особливості Європейської зовнішньополітичної стратегії й політики України: Центрально-Східноєвропейський вектор</p> <p>Особливості і пріоритети зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами Центральносхідної Європи</p>
5	<p>Змістовий модуль V. Регіональні напрями та особливості Європейської зовнішньополітичної стратегії і політики України: Чорноморський регіон</p> <p>Особливості і пріоритети зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами Чорноморського регіону</p>
6	<p>Змістовий модуль VI. Регіональні напрями та особливості європейської зовнішньополітичної стратегії і політики України: Балканський регіон</p> <p>Особливості та пріоритети зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами Балканського регіону</p>
7	<p>Змістовий модуль VII. Курс на формування регіональних структур співробітництва і безпеки як основа зовнішньополітичного курсу України на пострадянському просторі</p> <p>Особливості та пріоритети зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами на пострадянському просторі, в тому числі у відносинах з Росією</p>
Разом годин: 81	

ЗМІСТ
дисципліни
“УКРАЇНА ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА”

Змістовий модуль I. Україна в розширеній Європі. Інтеграційні процеси та геополітичні пріоритети основних гравців на європейській арені

Тема 1. Основні гравці “розширеної Європи”, їхні національні інтереси та геополітичні пріоритети у процесах європейської інтеграції

Роль і місце України в Європі й світі в контексті сучасних інтеграційних процесів. Основні гравці “розширеної Європи”, їхні національні інтереси та геополітичні пріоритети у процесах європейської інтеграції.

Геополітична стратегія Заходу. Збереження західної цивілізації й розширення співробітництва між її європейською, північноамериканською, тихоокеанською частинами; зміцнення базових цінностей та інституцій цієї цивілізації: демократії, механізмів вільного ринку, ліберально-демократичної ідеології тощо; формування нової структуризації світу на принципах “геоекономіки”; протидія створенню і зміцненню будь-якого геополітичного блоку чи стратегічної сили, які б могли протиставити себе Західній цивілізації; зміцнення НАТО і головних стратегічних вісей Західного світу: США – Європа, США – Близький Схід, США – Південно-східна Азія, США – Японія; обмеження впливу і експансії “месіанських” держав, в тому числі конфуціанських й ісламських, упередження переростання регіональних конфліктів між цивілізаціями і державами в глобальні війни; поширення НАТО на Схід і стимуляція приєднання до Європейського Союзу та європейської культури в цілому країн Центральної Європи (ЦЄ) і країн, що утворилися після дезінтеграції СРСР; розбудова і поширення впливу міжнародних інститутів, які відповідають західним цінностям, забезпечення інтеграції незахідних країн в ці інститути; економічна і соціокультурна експансія в інші країни, підтримка соціальних інституцій і груп, що орієнтуються на західні цінності, інтереси і стиль життя.

Геополітична стратегія РФ. Повернення статусу наддержави і формування нової євразійської моці чи блоку на терені колишнього СРСР; збирання “історичних російських земель”, інтеграція держав і “великих просторів” довкола Росії; приєднання до “великої сімки”

і активна протидія поширенню НАТО; формування нових “стратегічних вісей” Євразії: Москва — Берлін, Москва — Тегеран, Москва — Токіо; протидія сепаратистським рухам всередині РФ, зокрема в регіонах Кавказу, так званого “тюркського клину” (насамперед Татарстан і Башкирія), Якутії і Далекого Сходу; нейтралізація країн Балтії і геополітична декомпозиція України (або щонайменше так звана “фінляндизація” цих країн). Повна інтеграція Білорусі у склад Росії; формування економічного і політичного домінування в державах Закавказзя і Середньої Азії; економічна і соціокультурна експансія в усі незалежні країни на теренах колишнього СРСР, підтримка російськомовного населення, створення умов для політичного контролю і домінування Росії.

Література [1; 3; 7–11; 16–18; 56–62]

Змістовий модуль II. Основні геополітичні контури взаємодії України та європейської спільноти

Тема 2. Геополітичні пріоритети України. Контури “Європейська спільнота — США — РФ — Україна”, “Європейська спільнота — США — Ісламський світ — Україна”, “Європейська спільнота — США — АТР — Україна”

Геополітична стратегія України. Основні геополітичні і зовнішньополітичні пріоритети України. Виживання України як суверенної незалежної держави, зміцнення фундаментальних цінностей та інституцій, що забезпечують добробут, безпеку і соціокультурний прогрес; повернення України в європейський цивілізований простір, всебічна інтеграція в європейські та євроатлантичні політичні й соціальні структури, а також структури безпеки; посилення потенціалу стримування як власного, так і колективного за рахунок участі в європейських структурах безпеки, укладення дво- і багатосторонніх договорів, отримання відповідних запевнень і гарантій безпеки тощо; пріоритетна орієнтація на інтеграцію в ЄС і ЗЄС.

Поглиблення спеціального партнерства з НАТО, курс на приєднання як перший крок до політичних структур цієї організації як наріжного каменя структури європейської безпеки; посилення стратегічного партнерства з США і зв'язків з країнами Західної Європи відповідно до національних інтересів і пріоритетів; підтримка і розвиток рівноправних, взаємовигідних економічних, політичних і соціокультурних відносин з РФ; зміцнення і консолідація особливих

відносин із стратегічно важливими сусідами, насамперед Польщею, країнами Балтії, Туреччиною, Грузією, Азербайджаном, країнами Вишеградської групи і Середньої Азії; сприяння формуванню “по-ясу стабільності” і регіональних структур безпеки від Балтійського і Чорного морів до Закавказзя і Середньої Азії; участь у створенні європейських і євразійських “транспортних коридорів” як за “Балто-Чорноморсько-Близькосхідною” віссю, так і за віссю “Західна Європа – Україна – Закавказзя – Середня Азія – Китай”.

Використання цих коридорів для створення надійної багатоальтернативної системи постачання енергоносіїв і стратегічно важливої сировини; курс на альтернативне лідерство на терені колишнього СРСР, насамперед, у Чорноморсько-Каспійському регіоні. Активна кооперація з країнами, які вбачають в Україні надійного рівноправного партнера, вільного від великодержавних і гегемоністських амбіцій.

Протидія неконтрольованому іноземному економічному проникненню і всебічний захист економічного суверенітету. Недопущення встановлення будь-яких форм економічної і політичної залежності; блокування поточних спроб односторонньої іноземної соціально-культурної та інформаційної експансії й домінування; цілеспрямоване формування у масовій свідомості універсальних європейських та євроатлантичних цінностей і соціокультурних орієнтацій.

Процеси та особливості взаємодії в основних геополітичних контурах. Контури: “Європейська спільнота – США – РФ – Україна”, “Європейська спільнота – США – Ісламський світ – Україна”, “Європейська спільнота – США – АТР – Україна”.

Література [1; 3; 17; 27–37; 40; 41; 44; 56–62]

Змістовий модуль III. Регіональні напрями та особливості європейської зовнішньополітичної стратегії та політики України: Євроатлантичний вектор

Тема 3. Особливості та пріоритети зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами Західної та Центральної Європи

Пріоритети євроатлантичної інтеграції. Особливості та пріоритети зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами Західної та Центральної Європи. Розробка Національної стратегії європейської інтеграції.

Досягнення сумісності цінностей, норм і принципів внутрішнього політичного та соціального життя України з нормами та принципами європейської спільноти. Пошук стратегічного партнера серед європейських держав. Створення умов для залучення європейських інвестицій. Спеціальні відносини України і США.

Оптимальні стратегії інтеграції в євроатлантичні структури. Основні варіанти політики України щодо євроатлантичних структур і структур регіональної безпеки:

1. Опертя на власні сили.
2. Приєднання до одного з існуючих блоків чи альянсів.
3. Створення регіональних структур безпеки в рамках ширшої системи загальноєвропейської безпеки.
4. Нейтральність: підтримання існуючого статусу самопроголошеного нейтралітету і позаблоковості; постійний нейтралітет, гарантований великими державами або Радою Безпеки ООН; “активний” нейтралітет, “спеціальні відносини” з НАТО.

Вступ до НАТО і максимальне розширення співпраці з ЄС як єдиною можливою стратегією України на перспективу, що забезпечує її національний суверенітет та територіальну цілісність.

Література [1; 3; 10; 33–39; 47; 49; 56–62]

Змістовий модуль IV. Регіональні напрями та особливості Європейської зовнішньополітичної стратегії і політики України: Центрально-Східноєвропейський вектор

Тема 4. Особливості і пріоритети зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами Центральносхідної Європи

Особливості зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами Центральної та Східної Європи. Україна та країни Балто-Чорноморського паска (“вісі Європи”) за термінологією батьків-засновників геополітики. Роль і місце зазначених країн для стабільності всієї Євроатлантичної системи. Геополітичні і стратегічні особливості країн Балтії, України, Білорусі, Угорщини, Чехії, Словаччини, Румунії.

Економічні та політичні фактори взаємодії України з країнами ЦСЄ. Регіональне та прикордонне співробітництво. Вільні економічні зони та їх роль.

Проблеми та перспективи створення трансрегіонального інтеграційного угруповання.

Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України щодо країн Балтії.

Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії й політики України щодо Польщі.

Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії й політики України щодо Білорусі.

Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії й політики України щодо Угорщини.

Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії й політики України щодо Чехії.

Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії й політики України щодо Словаччини.

Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії й політики України щодо Румунії.

Література [1; 3; 13–22; 40; 55; 60; 62]

Змістовий модуль V. Регіональні напрями та особливості Європейської зовнішньополітичної стратегії і політики України: Чорноморський регіон

Тема 5. Особливості і пріоритети зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами Чорноморського регіону

Особливості зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами Чорноморського регіону. Особливості Чорноморського регіону як однієї з ключових ланок стабільності та безпеки всієї Євразії.

Основні геополітичні гравці регіону та їхні інтереси і стратегії. Росія і США: роль і місце в Чорноморському регіоні. Україна і Туреччина.

Міжнародні організації та структури безпеки: їх роль і політика в регіоні. НАТО, ЄС, ОБСЄ. ОЧЕС як визначальні ланки перспективного співробітництва в регіоні.

Перспективи трансформації ОЧЕС у регіональну організацію безпеки та співробітництва. ОЧЕС і регіональна безпека. ОЧЕС та регіональні конфлікти і миротворчі операції. Безпека перевезень і транспортування енергетичних ресурсів.

ОЧЕС і підтримка демократичних трансформацій в регіоні.

Література [1; 3; 4; 36–38; 42; 48; 74; 76]

Змістовий модуль VI. Регіональні напрями та особливості європейської зовнішньополітичної стратегії і політики України:

Балканський регіон

Тема 6. Особливості та пріоритети зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами Балканського регіону

Особливості зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами Балканського регіону. Роль і місце Балканського регіону в сучасній Європі. Україна та країни регіону: проблеми історичної спадщини.

Греція і Туреччина як два полюси тяжіння в регіоні. Геостратегічні субрегіони та їх особливості. Зовнішня напруженість ситуації на Балканах. Проблеми та перспективи створення трансрегіональних інтеграційних угруповань.

Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України стосовно Румунії в регіоні.

Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України щодо Словенії.

Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України щодо Македонії.

Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України щодо Сербії та Хорватії.

Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України щодо Боснії та Герцеговини.

Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України щодо Греції та Туреччини в регіоні.

Література [1; 3; 9; 14; 56–64]

Змістовий модуль VII. Курс на формування регіональних структур співробітництва і безпеки як основа зовнішньополітичного курсу України на пострадянському просторі

Тема 7. Особливості та пріоритети зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами на пострадянському просторі, в тому числі у відносинах з Росією

Україна і Російська Федерація: проблеми співробітництва та суперництва.

Росія та проблеми інтеграційних об'єднань на пострадянському просторі.

Крах СНД і його неминучий розпад. Україна і проблема альтернативного лідерства на пострадянському просторі. ГУАМ та його перспективи.

Співдружність демократичного вибору та євроінтеграційні перспективи України.

Сценарії євроінтеграційних процесів в Україні на період до 2008 р. і далі.

Література [1; 3; 21–27; 40; 61; 75]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Україна в розширеній Європі. Інтеграційні процеси та геополітичні пріоритети основних гравців на європейській арені.
2. Роль і місце України в Європі та світі в контексті сучасних інтеграційних процесів.
3. Основні гравці “розширеної Європи”, їх національні інтереси та геополітичні пріоритети в процесах європейської інтеграції.
4. Геополітична стратегія Заходу: збереження західної цивілізації та розширення співробітництва між її європейською, північно-американською, тихоокеанською частинами.
5. Геополітична стратегія Заходу: зміцнення базових цінностей та інституцій цієї цивілізації: демократії, механізмів вільного ринку, ліберально-демократичної ідеології тощо.
6. Геополітична стратегія Заходу: формування нової структуризації світу на засадах “геоекономіки”.

7. Геополітична стратегія Заходу: протидія створенню і зміцненню будь-якого геополітичного блоку чи стратегічної сили, які могли б протиставити себе Західній цивілізації; зміцнення НАТО і головних стратегічних вісей Західного світу: США — Європа, США — Близький Схід, США — Південно-східна Азія, США — Японія.
8. Геополітична стратегія Заходу: обмеження впливу і експансії “месіанських” держав, у тому числі конфуціанських й ісламських, упередження переростання регіональних конфліктів між цивілізаціями і державами в глобальні війни.
9. Геополітична стратегія Заходу: поширення НАТО на Схід і стимуляція приєднання до Європейського Союзу та європейської культури в цілому країн Центральної Європи (ЦЄ) і країн, що утворилися після дезінтеграції СРСР.
10. Геополітична стратегія Заходу: розбудова і поширення впливу міжнародних інститутів, які відповідають західним цінностям, забезпечення інтеграції незахідних країн у ці інститути.
11. Геополітична стратегія Заходу: економічна і соціокультурна експансія в інші країни, підтримка соціальних інституцій і груп, що орієнтуються на Західні цінності, інтереси і стиль життя.
12. Геополітична стратегія РФ: повернення статусу наддержави і формування нової євразійської потуги чи блоку на теренах колишнього СРСР; збирання “історичних російських земель”, інтеграція держав і “великих просторів” довкола Росії.
13. Геополітична стратегія РФ: приєднання до “великої сімки” і активна протидія поширенню НАТО; формування нових “стратегічних вісей” Євразії: Москва — Берлін, Москва — Тегеран, Москва — Токіо.
14. Геополітична стратегія РФ: протидія сепаратистським рухам всередині РФ, в регіонах Кавказу, так званого “тюркського клину” (насамперед Татарстан і Башкирія), Якутії й Далекого Сходу.
15. Геополітична стратегія РФ: нейтралізація країн Балтії та геополітична декомпозиція України (або щонайменше так звана “фінляндізація” цих країн).
16. Геополітична стратегія РФ: повна інтеграція Білорусі у склад Росії; формування економічного і політичного домінування в державах Закавказзя і Середньої Азії.
17. Геополітична стратегія РФ: економічна і соціокультурна експансія у незалежні країни колишнього СРСР, підтримка російсь-

комовного населення, створення умов для політичного контролю і домінування Росії.

18. Основні геополітичні контури взаємодії України та європейської спільноти.
19. Геополітична стратегія України.
20. Основні геополітичні й зовнішньополітичні пріоритети України: виживання України як суверенної незалежної держави, зміцнення фундаментальних цінностей та інституцій, що забезпечують добробут, безпеку і соціокультурний прогрес.
21. Основні геополітичні й зовнішньополітичні пріоритети України.
22. Повернення України в європейський цивілізаційний простір; всебічна інтеграція в європейські та євроатлантичні політичні та соціальні структури, а також структури безпеки.
23. Основні геополітичні і зовнішньополітичні пріоритети України: посилення потенціалу стримування як власного, так і колективного за рахунок участі в європейських структурах безпеки, укладення дво- і багатосторонніх договорів, отримання відповідних запевнень і гарантій безпеки тощо.
24. Основні геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети України: пріоритетна орієнтація на інтеграцію в НАТО та ЄС.
25. Основні геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети України: зміцнення стратегічного партнерства із США та зв'язків із країнами Західної Європи відповідно до національних інтересів і пріоритетів.
26. Основні геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети України: підтримка і розвиток рівноправних, взаємовигідних економічних, політичних і соціокультурних відносин з РФ.
27. Основні геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети України: зміцнення і консолідація особливих відносин із стратегічно важливими сусідами, насамперед Польщею, країнами Балтії, Туреччиною, Грузією, Азербайджаном, країнами Вишеградської групи і Середньої Азії.
28. Основні геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети України: сприяння формуванню “поясу стабільності” і регіональних структур безпеки від Балтійського і Чорного морів до Закавказзя і Середньої Азії.
29. Основні геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети України: участь у створенні європейських та євразійських “транспортних

коридорів” як по “Балто-Чорноморсько-Близькосхідній” вісі, так і по вісі “Західна Європа — Україна — Закавказзя — Середня Азія — Китай”.

30. Основні геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети України: створення надійної багатоальтернативної системи постачання енергоносіїв і стратегічно важливої сировини.
31. Основні геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети України: курс на альтернативне лідерство на теренах колишнього СРСР, насамперед у Чорноморсько-Каспійському регіоні. Активна кооперація з тими країнами, які вбачають в Україні надійного рівноправного партнера, вільного від великодержавних і гегемоністських амбіцій.
32. Основні геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети України: протидія неконтрольованому іноземному економічному проникненню і всесторонній захист економічного суверенітету.
33. Основні геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети України: недопущення встановлення будь-яких форм економічної і політичної залежності.
34. Основні геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети України: блокування поточних спроб односторонньої іноземної соціально-культурної та інформаційної експансії й домінування.
35. Основні геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети України: цілеспрямоване формування в масовій свідомості універсальних європейських і євроатлантичних цінностей та соціокультурних орієнтацій.
36. Процеси і особливості взаємодії в основних геополітичних контурах. Контур: “Європейська спільнота — США — РФ — Україна”.
37. Процеси та особливості взаємодії в основних геополітичних контурах. Контур: “Європейська спільнота — США — Ісламський світ — Україна”.
38. Процеси та особливості взаємодії в основних геополітичних контурах. Контур: “Європейська спільнота — США — АТР — Україна”.
39. Особливості й пріоритети зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами Західної та Центральної Європи.
40. Пріоритети євроатлантичної інтеграції: розробка Національної стратегії європейської інтеграції.

41. Пріоритети євроатлантичної інтеграції: досягнення сумісності цінностей, норм та принципів внутрішнього політичного та соціального життя України з нормами та принципами євроспільноти.
42. Пріоритети євроатлантичної інтеграції: пошук стратегічного партнера серед європейських держав.
43. Пріоритети євроатлантичної інтеграції: створення умов для залучення європейських інвестицій.
44. Пріоритети євроатлантичної інтеграції: спеціальні відносини України із США.
45. Оптимальні стратегії інтеграції в євроатлантичні структури.
46. Основні варіанти політики України щодо євроатлантичних структур і структур регіональної безпеки. Опертя на власні сили.
47. Основні варіанти політики України щодо євроатлантичних структур і структур регіональної безпеки приєднання до одного з існуючих блоків чи альянсів.
48. Основні варіанти політики України щодо євроатлантичних структур і структур регіональної безпеки. Створення регіональних структур безпеки в рамках ширшої системи загальноєвропейської безпеки.
49. Основні варіанти політики України щодо євроатлантичних структур і структур регіональної безпеки. Нейтральність: підтримання існуючого статусу самопроголошеного нейтралітету і позаблоковості.
50. Основні варіанти політики України щодо євроатлантичних структур і структур регіональної безпеки: постійний нейтралітет, гарантований великими державами або Радою Безпеки ООН.
51. Основні варіанти політики України щодо євроатлантичних структур і структур регіональної безпеки: “активний” нейтралітет, “спеціальні відносини” з НАТО.
52. Вступ до НАТО і максимальне розширення співпраці з ЄС як єдино можлива стратегія України на перспективу, що забезпечує її національний суверенітет і територіальну цілісність.
53. Особливості зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами Центральної та Східної Європи. Україна та країни Балто-Чорноморського паска (“вісі Європи”).
54. Роль і місце зазначених країн для стабільності Євроатлантичної системи.

55. Геополітичні й стратегічні особливості країн Балтії, України, Білорусі, Угорщини, Чехії, Словаччини, Румунії.
56. Економічні та політичні фактори взаємодії України з країнами ЦСЄ.
57. Регіональне та прикордонне співробітництво. Вільні економічні зони та їх роль.
58. Проблеми і перспективи створення трансрегіонального інтеграційного угруповання.
59. Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії та політики України щодо країн Балтії.
60. Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України щодо Польщі.
61. Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України щодо Білорусі.
62. Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України щодо Угорщини.
63. Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України щодо Чехії.
64. Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України щодо Словаччини та Румунії.
65. Особливості зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами Чорноморського регіону.
66. Особливості Чорноморського регіону як однієї з ключових ланок стабільності й безпеки Євразії.
67. Основні геополітичні гравці регіону та їх інтереси і стратегії. Росія і США: роль і місце в Чорноморському регіоні. Україна і Туреччина.
68. Міжнародні організації та структури безпеки: їх роль і політика в регіоні. НАТО, ЄС, ОБСЄ, ОЧЕС як визначальні ланки перспективного співробітництва в регіоні.
69. Перспективи трансформації ОЧЕС у регіональну організацію безпеки та співробітництва.
70. ОЧЕС і регіональна безпека. ОЧЕС — регіональні конфлікти та миротворчі операції.
71. Безпека перевезень і транспортування енергетичних ресурсів.
72. ОЧЕС і підтримка демократичних трансформацій в регіоні.
73. Особливості зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами Балканського регіону.
74. Роль і місце Балканського регіону в сучасній Європі. Україна та країни регіону: проблеми історичної спадщини.

75. Греція і Туреччина як два полюси тяжіння в регіоні.
76. Геостратегічні субрегіони та їх особливості. Зовнішні потуги на Балканах.
77. Проблеми та перспективи створення трансрегіональних інтеграційних угруповань.
78. Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України щодо Румунії в регіоні.
79. Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України щодо Словенії та Македонії.
80. Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України щодо Сербії та Хорватії.
81. Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України щодо Боснії і Герцеговини.
82. Основні пріоритети та особливості зовнішньополітичної стратегії і політики України щодо Греції і Туреччини в регіоні.
83. Особливості і пріоритети зовнішньополітичного курсу і двосторонніх відносин України з країнами на пострадянському просторі.
84. Україна і Російська Федерація: проблеми співробітництва та суперництва.
85. Росія та проблеми інтеграційних об'єднань на пострадянському просторі.
86. Крах СНД, його неминучий розпад.
87. Україна і проблема альтернативного лідерства на пострадянському просторі. ГУАМ та його перспективи.
88. Співдружність демократичного вибору та євроінтеграційні перспективи України.
89. Сценарії євроінтеграційних процесів в Україні на період до 2008 р. і далі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Україна 2000 і далі: геополітичні пріоритети та сценарії розвитку.* — К., 1999.
2. *Білорус О. Г., Лук'яненко Д. Г., Гончаренко О. М. та ін.* Глобальні трансформації та стратегії розвитку. — К., 1998.
3. *Білорус О. Г.* Глобалізація та безпека розвитку / Гол. ред.

4. *Holsti K. I.* International politics // A Framework of Analysis. — N.-Y., 1998.
5. *Kegley Ch., Wittkopf E.* World politics. Trends and Transformations, 1998.
6. *The Globalization of World Politics. An Introduction to International Relations* / Ed. By Baylis J. and Smith, S.; N.-Y., 1998.
7. Система, структура и процесс развития современных международных отношений / Под ред. В. И. Гантмана. — М., 1984.
8. *Мальський М., Мацялх М.* Теорія міжнародних відносин. — Львів, 2003.
9. *Арон Р.* Мир і війна між націями. — К., 2001.
10. *Гончаренко А. Н.* Прогнозирование и политика. — К., 1993.
11. *Цыганков П. А.* Международные отношения. — М., 2000.
12. *Международные отношения: социологические подходы* / Под ред. П. А. Цыганкова. — М., 1998.
13. *Европейский Союз на пороге XXI века.* — М.: УРСС, 2001.
14. *История Европейской интеграции (1945–1994)* / Под ред. А. С. Намазовой, Б. Эмерсон. — М.: ИВИ РАН, 1995.
15. *Заглядывая в XXI век: Европейский Союз и Содружество независимых государств.* — М.: Интердиалект, 1998.
16. *Копійка В. В.* Розширення Європейського Союзу: теорія і практика інтеграційного процесу. — К., 2002. — 245 с.
17. *Копійка В., Шинкаренко Т.* Європейський Союз: заснування і етапи становлення. — К., 2001. — 450 с.
18. *Бураковський І., Немиря Г., Павлюк О.* Дорога в майбутнє — дорога в Європу. Європейська інтеграція України. — К., 2000. — 108 с.
19. *Годун С. Д.* Проблеми інтеграції України в Європейський Союз: Навч. посіб. — К.: Ін-т міжнар. відносин, 1999. — 121 с.
20. *Крушинський В. Ю.* Європейський Союз: історія і сучасність: Конспект лекцій. — К.: Ін-т міжнар. відносин, 2000. — 79 с.
21. *Манжола В. А., Білоусов М. М., Гайдуков Л. Ф. та ін.* Міжнародні відносини та зовнішня політика (45–70-ті роки). — К.: Либідь, 1999. — 558 с.
22. *Манжола В. А., Білоусов М. М., Гайдуков Л. Ф. та ін.* Міжнародні відносини та зовнішня політика (70–90-ті роки). — К.: Либідь, 2001. — 520 с.
23. *Мінгазутдінов І. О.* Міжнародна та європейська безпека: Конспект лекцій. — К.: І-т міжнар. відносин, 1998. — 68 с.

24. *Клаус-Дитер Борхард*. Европейская интеграция. Происхождение и развитие Европейского Союза. — М.: Ассоциация европейских исследований (АЕВИС), 1996.
25. *Маевский Ю. А.* Франция и “малая Европа”. — М.: Мысль, 1987.
26. *Мозель Т. Н.* Балтия, Россия и Запад в поисках моделей безопасности в Европе. — М.: Науч. кн., 2001.
27. *Посельський В.* Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції. — К.: Смолоскип, 2002.
28. *Проді Р.* Задум Об'єднаної Європи. — К.: КІС, 2002.
29. *Расширение ЕС и интересы России: Материалы конф.*, Москва, 15–16 окт. 1999 г. — М.: Интердиалект+, 2001.
30. *Россия и основные институты безопасности в Европе: вступая в XXI век.* — М.: S&P, 2000.
31. *Тоді Ф.* Нарис історії Європейського Союзу. — К.: КІС, 2001.
32. *Сиджански Д.* Федералистское будущее Европы: от Европейского сообщества до Европейского Союза. — М.: Рос. гос. гуман. ун-т, 1998.
33. *The North Atlantic Treaty Organization (1945–1989).* — Brussels, 1989.
34. *Manuel de l'OTAN.* — Brussels, 1998.
35. *Довідник НАТО.* 2004. — Брюссель, 2004.
36. *Демократичний контроль над системою національної безпеки та збройними силами: поширення цінностей НАТО в Євроатлантичному просторі.* — К., 2003.
37. *Гончаренко О.* Проблеми та перспективи євроатлантичної інтеграції України // Політика і час. — 2002. — № 11.
38. *NATO Review.* 1992–2004, www.nato.int/
39. *Web-сайты НАТО, ЗЄС, OSCE, SFOR.*

Додаткова

40. *Стратегія національної безпеки України: проблеми розробки та імплементації: Матеріали семінару // Рада національної безпеки і оборони України / Нац. ін-т стратег. досліджень; Центр міжнар. безпеки та стратег. студій.* — К., 2000. — 100 с.
41. *Гончаренко О. М., Лисицин Е. М.* Методологічні засади розробки нової редакції концепції національної безпеки України / Нац. ін-т стратег. досліджень. — К., 2001. — 48 с.
42. *Нові тенденції в сфері енергетичної безпеки / НІРМБ.* — К., 2003.

43. *Стратегічна панорама*. Щоквартальний науково-практичний журнал Ради національної безпеки і оборони України. К.
44. *Конституція України*.
45. *Лисицин Е.* Світові стратегічні колізії: що вони несуть Україні? // Економічний часопис. — 1997. — № 10. — С. 3–7.
46. *Гончаренко Н.* Прогнозирование в системе национальной безопасности и внешнеполитическом механизме США. — К.: Наук. думка, 1993.
47. *Бодрук О.* Структура воєнної безпеки. — К., 2001.
48. *Українська державність в XX столітті*. — К.: Політ. думка, 1996.
49. *Богданович В.* Воєнна безпека України. — К., 2003.
50. *США: воєнно-стратегічні концепції*. — М., 1980.
51. *Локальные войны: история и современность*. — М., 1981.
52. *Vuzan B.* The national Security Problem in the International Relations. Chapel Hill, 1983.
53. *National Security of Third World States / Ed. by B. Job.* — London, 1992.
54. *Conventional Arms Control and East-West Security.* — London, 1989.
55. *European Security and International Institutions after the Cold: War.* St. Martin Press, 1995.
56. *Goncharenko A.* Ukrainian-Russian Relations: An Unequal Partnership. — London, 1995.
57. *Security Dilemma in Russia and Eurasia.* — L.; N.-Y., 1998.
58. *The Globalization of World Politics.* Ed. By John baylis. London 1998.
59. *Walter Clemens.* Dynamics of International Relations. — N.-Y., 1998.
60. *Kegley Ch.* World Politics. — L.; N.-Y., 1998.
61. *Bukkovil T.* Ukraine and European Security. — London, 1997.
62. *Carnett Ch.* Ukraine in the Emerging Security Environment of CEE. — Wash., 1997.
63. *NATO Handbook.* 2004.
64. *NATO Review.* 1985–1999.
65. *WEU Today.* — Brussels, 1998.
66. *Tikner A., H. Morgenthau.* Principles of Political Realism: A Feminist Re-formulation // Millenium. — 1983. — 17 (3).
67. *Wallerstein I.* The Modern World System, 1989.
68. *Frieden J. A. & D. A. Lake, ets.* International Political Economy, 1992.

69. *Murphy C. N. & R. Tooz, ets.* The New International Political Economy, 1990.
70. *Stiles K. W. & Akoha, ets.* International Political Economy, 1994.
71. *Feltham R.* Diplomatic Handbook. — L., 1998.
72. *Barnston R.* Modern Diplomacy. — Lond., N.-Y., 1997.
73. *Buzan B.* Introduction to Strategic Studies, 1989.
74. *Job B.* Insecurity Dilemma, 1992.
75. *European Security and Intern. Institution After the Cold War // Ed.* by V. Carnovale. — N.-Y., 1995.
76. *Mc. Kinlay, R. Little.* Global Problems and World Order, 1986.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Україна та європейська політика”	3
Зміст дисципліни “Україна та європейська політика”	5
Питання для самоконтролю.....	11
Список літератури	17

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *М. І. Фадєєва*

Зам. № ВКЦ-3244
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП